

1-INTRODUCCIÓ

L'envelliment de la població és un repte significatiu per als sistemes de salut, ja que han de desenvolupar estratègies efectives per satisfer les necessitats de les persones grans. Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), l'envelliment saludable no es limita simplement a l'absència de malaltia, sinó que implica el desenvolupament i el manteniment de les capacitats intrínseques que permetin a les persones grans gaudir d'un estat de benestar òptim.

L'OMS defineix la capacitat intrínseca com el conjunt de capacitats físiques i mentals d'un individu. Aquesta capacitat és influïda per diversos factors, des de genètics fins a característiques de salut pròpies de cada persona, com ara comportaments i hàbits saludables, canvis fisiològics deguts a l'envelliment, factors de risc, malalties i lesions, canvis homeostàtics i síndromes geriàtriques.

L'OMS ha identificat tres etapes diferents en el transcurs de la vida:

- La primera etapa es caracteritza per una capacitat intrínseca elevada i estable. Durant aquesta etapa, és crucial centrar els esforços en la prevenció i la detecció precoç de les malalties cròniques, així com en el seu tractament, per tal d'evitar-ne les conseqüències a llarg termini.
- La segona etapa es caracteritza per l'inici del declivi de la capacitat. En aquest punt, l'objectiu dels sistemes d'atenció ha de ser revertir o alentir aquest declivi. És durant aquesta fase que la Geriatria juga un paper actiu, identificant els individus fràgils propers a la discapacitat i intervenint-hi adequadament.
- Finalment, a la tercera etapa, ja hi ha presència de discapacitat. En aquesta fase, els esforços s'han de centrar tant en el maneig de les malalties i les condicions cròniques com en la provisió de cures a llarg termini.

El pla d'acció enfront de l'envelliment de la població ha de ser progressiu i adaptat a cada etapa de la vida. Mitjançant la prevenció, la detecció precoç, les intervencions geriàtriques i les adaptacions de l'entorn, es busca promoure la salut, retardar la discapacitat i millorar la qualitat de vida de les persones grans.

Des del 2019, el Servei Andorrà d'Assistència Sanitària (SAAS) ha participat activament en el projecte APTITUDE (POCTEFA 2019-2022), una iniciativa transpirinenca que té com a objectiu millorar la qualitat de vida de les persones grans i retardar els processos de fragilitat que poden conduir a la dependència. A través d'estudis i accions realitzades a les parròquies de Canillo(2020), Sant Julià de Lòria (2022) i Escaldes-Engordany (2023), el projecte APTITUDE ha proporcionat coneixements i bones pràctiques per abordar aquests reptes.

En el marc del projecte APTITUDE, s'ha tingut en compte l'ICOPE (Integrated Care for Older People) de l'OMS, una estratègia dissenyada específicament per abordar els reptes i les necessitats de les persones grans. L'ICOPE proposa la valoració de cinc dominis clau de la capacitat intrínseca, incloent-hi la cognició, motricitat, vitalitat, aspecte psicològic i funció sensorial. L'objectiu és identificar possibles situacions de fragilitat i risc en aquestes àrees per proporcionar intervencions i suport adequats.

Amb la combinació de l'expertesa del projecte APTITUDE i l'estratègia ICOPE, el Servei d'Envel·liment i Salut del SAAS, està compromès a proporcionar una atenció integral i personalitzada per a les persones grans, amb l'objectiu final de fomentar el seu benestar i la seva qualitat de vida, retardant al màxim la dependència i el deteriorament funcional o cognitiu.

2- OBJECTIUS:

2.1- Objectiu principal:

- L'objectiu principal d'aquest estudi és millorar la detecció de situacions de fragilitat en les persones majors de 65 anys a Andorra, amb l'esperança de millorar la seva qualitat de vida i promoure un envelliment actiu i saludable.

2.2- Objectius secundaris:

- Avaluar la prevalença i els factors de risc associats a la fragilitat en la població de persones majors de 65 anys a Andorra.
- Analitzar les relacions entre les diferents variables estudiades, com la relació entre la capacitat funcional i la qualitat de vida, o entre l'estat emocional i la memòria. Això permetrà comprendre millor les interaccions entre els diferents dominis de la salut i identificar possibles factors de protecció o de risc.
- Proposar intervencions i estratègies de millora adaptades a les necessitats i característiques de les persones grans d'Andorra.
- Establir una base de dades i seguiment a llarg termini per avaluar els canvis en les condicions de salut i les intervencions realitzades al llarg del temps. Això permetrà monitorar l'evolució de les persones participants i avaluar l'efectivitat de les intervencions implementades.
- Generar evidència científica sobre l'estat de salut i els factors que influeixen en el benestar de les persones majors de 65 anys a Andorra.

3- METODOLOGIA

3.1. Disseny: estudi observacional

3.2- Nom de l'estudi: CIMA-EIS (Capacitat Intrínseca de les persones Majors de 65 anys d'Andorra - Envelliment i Salut).

3.3. Característiques de l'estudi:

- L'estudi seguirà la metodologia establerta pel projecte APTITUDE (POCTEFA 2019-2022), que ha estat implementat amb èxit a les parròquies de Canillo (2020), Sant Julià de Lòria (2021) i Escaldes-Engordany (2022). Amb l'objectiu de continuar aquest estudi en les altres parròquies d'Andorra en els pròxims 2 anys, es formalitzaran convenis de col·laboració entre els comuns interessats i el Servei Andorrà d'Assistència Sanitària (SAAS).
- Les avaluacions son realitzades per professionals del servei Envel·liment i Salut, en col·laboració amb els professionals d'infermeria dels centres d'atenció primària. Les instal·lacions per a les avaluacions son proporcionades pels comuns de cada parròquia.
- Durant les avaluacions, prèvies a la signatura del consentiment informat per part dels participants, s'utilitza l'eina ICOPE de l'OMS, juntament amb altres escales de valoració específiques, amb l'objectiu de detectar situacions de fragilitat en àrees com la cognició, l'aspecte emocional, la funcionalitat, entre d'altres.
- A més, es considera la possibilitat d'incorporar altres eines de cribatge en funció de les col·laboracions establertes entre el SAAS i altres institucions o entitats reconegudes en l'àmbit de la investigació.

Amb aquesta metodologia establerta, es podrà realitzar una avaluació integral de la capacitat intrínseca de les persones majors de 65 anys a Andorra, identificant les seves necessitats i proporcionant el suport adequat per a un envelliment saludable i la millora de la qualitat de vida.